

TILLÆG TIL MILJØGODKENDELSE OM
FLEKSIBEL SÆSONSTART
OG AFGØRELSE OM IKKE VVM-PLIGT

Tivoli Friheden

16. november 2017

Tillæg til miljøgodkendelse af listevirksomhed

i henhold til kap. 5 i lovbekendtgørelse nr. 966 af 23. juni 2017.

Tillægsgodkendelsen omfatter: Flexibel sæsonstart

Godkendt: 16. november 2017

Birgitte Kloppenborg-Skrumsager
Gruppenleder

Anne Haarmark
Sagsbehandler

Annonceres den 16. november 2017
Klagefristen udløber den 14. december 2017
Søgsmålsfristen udløber den 16. maj 2018

Virksomhedens navn:	Tivoli Friheden
Virksomhedens adresse:	Skovbrynet 5, 8000 Aarhus C
Virksomhedens art, listebetegnelse:	J204, Forlystelsespark
CVR nr.:	12503997
P-nummer:	1003365943
Tlf.nr.:	86 147 300
Matr. nr.:	229d, Marselisborg, Aarhus Jorder
Virksomheden ejes og drives af:	Tivoli Friheden A/S
Bygninger og grund ejes af:	Tivoli Friheden A/S
Kontaktperson på virksomheden:	Adm. Direktør Henrik Ragborg Olesen Mobil: 2999 0760 Henrik@friheden.dk

Indholdsfortegnelse

1. Resume	5
2. Miljøgodkendelse.....	6
3. Vilkår for miljøgodkendelsen	7
3.1. Generelt	7
3.2. Drift.....	7
4. VVM-screening	8
5. Vurderinger	9
5.1. Miljøteknisk vurdering	9
5.2. Hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen.....	10
5.3. Udtalelse fra andre	10
6. Klagevejledning	11
6.1. Klage over afgørelsen.....	11
6.2. Søgsmål	12
6.3. Offentlighed	12
7. Bilag	13
7.1. Liste over sagens akter	13
7.2. Lovgrundlag mm.	14

1. Resume

Tivoli Friheden har i godkendelse fra 1996 tilladelse til maksimalt 124 åbningdage per år inden for sæsonen, der for nuværende strækker sig fra tidligst 1. april til 30. september samt skolernes efterårsferie i uge 42 i oktober. Derudover afholdes julemarked i op til 24 dage i november og december på almindelige støjvilkår.

Parken ønsker at have mulighed for at fremrykke sæsonstarten, så parken fremover har mulighed for at holde åben i påsken – også når påsken falder i marts. I 2018 falder påsken således allerede den 29. marts 2018, hvorfor Tivoli Friheden har ansøgt om at kunne åbne parken i forbindelse med påsken. Den tidligere sæsonstart er kun en planlægningsmæssig justering, da de 124 maksimale årlige åbningdage fastholdes, lige som støjgrænserne for driften på de tilladte åbningdage er de samme som for den øvrige åbningstid.

Med denne godkendelse imødekommes det ansøgte.

2. Miljøgodkendelse

På grundlag af oplysningerne Tivoli Frihedens ansøgning afsnit 7.1. bilag 1+4+6 om ændring af fleksibel sæsonstart, meddeles hermed godkendelse til efter de nedenfor beskrevne vilkår.

Godkendelsen gives i henhold til miljøbeskyttelsesloven¹ kapitel 5, § 33 og omfatter kun de miljømæssige forhold, der reguleres af denne lov. Godkendelsen gives som et tillæg til virksomhedens miljøgodkendelse af 22. april 1996 med senere tillæg, og gives under forudsætning af, at såvel nedenstående vilkår som vilkår i den førnævnte godkendelse, samt tillæg og påbud overholdes.

Hvis indretning eller drift ønskes ændret i forhold til det godkendte, skal dette i god tid forinden meddeles godkendelses- og tilsynsmyndigheden. Godkendelsesmyndigheden tager stilling til, om ændringen er godkendelsespligtig.

Virksomheden har med tillægsgodkendelse af 16. januar 2009 vilkår om fleksibel sæsonstart. Med nærværende godkendelse bortfalder godkendelsen af 2009, da relevante vilkår indskrives.

Tilsynsmyndighed

Aarhus Kommune er tilsynsmyndighed for virksomheden.
Tilsynet udføres af Center for Miljø og Energi.

Øvrige miljøgodkendelser

Ud over denne godkendelse gælder følgende godkendelser:

- 22/04/1996 Forlystelsespark, ændret ved Miljøstyrelsens afgørelse af 25. marts 1997
- 29/03/2001 Påbud om ændring af støjvilkår
- 16/01/2009 *Tillæg til miljøgodkendelse til fleksibel sæsonåbning* – bortfalder
- 16/02/2010 Tillæg til miljøgodkendelse til permanent drift i skolernes efterårsferie
- 13/04/2011 Tillæg til miljøgodkendelse om ændring af vilkår for afholdelse af musikarrangementer i Tivoli Friheden
- 13/05/2015 Tillæg til miljøgodkendelse om åbnings- og driftstid
- 04/03/2016 Tillæg til miljøgodkendelse om Julemarked

---

¹ Miljø- og Fødevarerministeriets bekendtgørelse af lov nr. 966 af 23. juni 2017 om miljøbeskyttelse.

3. Vilkår for miljøgodkendelsen

3.1. Generelt

- 3.1.1. Godkendelsen bortfalder, hvis driften ikke er startet inden 2 år fra godkendelsens dato.
- 3.1.2. Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængeligt på virksomheden. Driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.
- 3.1.3. Virksomheden skal indrettes og drives som beskrevet i ansøgningen, bortset fra de ændringer der fremgår af nedenstående vilkår.
- 3.1.4. Tilsynsmyndigheden skal straks orienteres om følgende forhold:
- Ejerskifte af virksomhed og/eller ejendom.
  - Hel eller delvis udskiftning af driftsherre.
  - Indstilling af driften for en længere periode.

Orienteringen skal være skriftlig og fremsendes, før ændringen indtræder.

3.2. Drift

Sæsonlængde

- 3.2.1. Tivoli Frihedens sæsonlængde på lempede støjvilkår må ikke overstige 124 dage i alt årligt.
- 3.2.2. Sæsonstarten må placeres i dagene omkring påske og tidligst på dagen efter forårsjævndøgn.
- 3.2.3. Sæsonen afsluttes senest den 30. september, dog med drift i skolernes efterårsferie uge 42 i oktober.
- 3.2.4. Parkens restaurationer kan som hidtil holde åbent lejlighedsvis uden for den almindelige sæson.

4. VVM-screening

Ændringen af sæsonstart for Tivoli Friheden er omfattet af bilag 2, punkt 12e i miljøvurderingsloven². I henhold til dette punkt skal der udføres en VVM-screening ved ændringer eller udvidelse af anlæg på bilag 2, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan være til skade for miljøet. Det vurderes imidlertid, at den ansøgte ændring ikke kan være til skade for miljøet, ændringens art og omfang taget i betragtning og under hensyntagen til de vilkår, der stilles i godkendelsen. Der findes således ikke grundlag for at foretage en VVM-screening efter bilag 2, punkt 12e.

---

² Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse af lov nr. 448 af 10. maj 2017 om miljøvurdering planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

5. Vurderinger

5.1. Miljøteknisk vurdering

Ændret sæsonåbning

Tivoli Friheden har søgt om miljøgodkendelse til en tidligere sæsonstart. Der er i dag godkendelse til i alt 124 åbningsdage inden for perioden 1. april til 30. september. Med det ansøgte ønskes mulighed for at kunne påbegynde sæsonen samtidig med påsken. Tivoli Friheden anfører i sin ansøgning, at indtjeningsmulighederne i forbindelse med påsken er betydelige og ikke kan indtjenes senere i sæsonen. Driftsbudgettet er derfor afhængig af påskens indtjening.

For sæsonen 2018 betyder det åbning den 29. marts, som er skærtorsdag, hvilket er 3 dage tidligere end godkendelsen af 16. januar 2009 giver tilladelse til.

Da påsken falder forskelligt fra år til år vil sæsonåbningen også variere såfremt den skal følge påsken. Påsken beregnes i kirkeåret efter forårsjævndøgnet – dagen, hvor nat og dag har samme længde – som altid er den 21. marts. Påskedag er første søndag efter første fuldmåne efter forårsjævndøgn. Påsken kan derfor kun falde i perioden fra 22. marts – den tidligste påskedag - til 25. april. Nærværende godkendelse giver mulighed for, at starte driften fra den 22. marts.

Over de næste ti år falder påskedag otte gang i april og skærtorsdag, som Tivoli Friheden ønsker som første åbningsdag, ligger 3 dage før, hvilket bliver tre gange i marts. Der er således ikke tale om en stor og permanent forskydning ind i marts måned set over en ti års periode.

Det vurderes, at de få dages tidligere åbning af parken ikke ændrer på den samlede miljøbelastning.

Støj

Det vurderes, at den samlede støjbelastning ikke ændres væsentligt, da de tidligere beliggende åbningsdage ikke betyder udvidelse af de samlede antal åbningsdage.

5.1.1. Natura 2000 områder og bilag IV-arter

Virksomheden ligger i en afstand af mere end 2,6 km fra nærmeste Natura 2000 område (Brabrand Sø) og mere end 1,2 km fra nærmeste lokalitet med bilag IV-arter (stor vandsalamander). Natura 2000 områder er særlige bevaringsværdige naturområder, og bilag IV-arter er sjældne dyr og planter, hvis levesteder skal beskyttes i henhold til bilag IV i Habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer).

Virksomheden vurderes ikke at kunne medføre påvirkning af Natura 2000 områder eller kendte habitater for bilag IV-arter. Denne vurdering tager udgangspunkt i virksomhedens luft- og støjemission i forhold til den relative store afstand til det nærmeste NATURA 2000 område og til kendte lokaliteter med bilag IV-arter.

Det er således Center for Miljø og Energis vurdering, at forskydningen af sæsonåbningen med 3 dage, ikke kræver udarbejdelse af en egentlig konsekvensvurdering for bilag IV-arter eller NATURA 2000 områderne.

5.1.2. Begrundelse for fastsættelse af vilkår

Nærværende godkendelse fastsætter alene vilkår for sæsonlængden og den fleksible sæsonstart. Fastsættelse af støjgrænser er givet med vilkår i hovedgodkendelsen af 22. april 1996, påbud af 29. marts 2001 samt tillægsgodkendelse af 13. april 2011. Tidligere tillæg om fleksibel sæsonstart af 16. januar 2009 bortfalder, da nærværende tillæg omfatter samme vilkår samt ændringen på sæsonstarten.

5.2. Hovedhensyn ved meddelelse af godkendelsen

Aarhus Kommune vurderer, at Tivoli Friheden har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik.

Aarhus Kommune vurderer endvidere, at Tivoli Friheden A/S kan drives på stedet i overensstemmelse med planlægningen for området, at Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for luftemission og støj - der er anvendt som vilkår i godkendelsen - vurderes at kunne overholdes, samt at til- og frakørsel til virksomheden vurderes at kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende

5.3. Udtalelse fra andre

Der er udsendt en orienteringsmail om ansøgningen til 87 naboer, i henhold til tidligere praksis med at informere naboerne.

Center for Miljø og Energi har modtaget et høringssvar fra Grundejerforeningen Marselis, som meddeler, at de ingen indvendinger har imod denne ændring.

6. Klagevejledning

6.1. Klage over afgørelsen

Klage over afgørelse om miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af:

- Ansøger
- Enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- Sundhedsstyrelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer i det omfang, de har klageret over den konkrete afgørelse, jf. miljøbeskyttelseslovens §§ 99 og 100
- Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø eller rekreative interesser som formål, og som har meddelt, at de ønsker underretning om afgørelsen.

Hvordan klager man

En klage over afgørelse efter miljøbeskyttelsesloven skal indgives gennem Klageportalen til Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi, Grøndalsvej 1C, 8260 Viby J, som videresender klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen er anført på side 2.

Du logger på Klageportalen via www.nmkn.dk, borger.dk eller virk.dk, typisk ved hjælp af NEM-ID.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Center for Miljø og Energi i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Gebyrets størrelse fremgår af Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales ved helt eller delvis medhold i klagen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Aarhus Kommune, Center for Miljø og Energi, Grøndalsvej 1C, 8260 Viby J, email: virksomheder@mtm.aarhus.dk. Vi videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Du kan læse mere om klage- og gebyrordningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk/klage

Betingelser, mens en klage behandles

Afgørelsen vil kunne udnyttes i den tid, Miljø- og Fødevarerklagenævnet behandler en klage, med mindre Nævnet bestemmer andet. Forudsætningen for det er, at de vilkår der er stillet i afgørelsen overholdes. Dette indebærer dog ingen begrænsning for Nævnets adgang til at ændre eller ophæve afgørelsen.

6.2. Søgsmål

En eventuel retssag i forhold til afgørelsen skal anlægges ved domstolene inden 6 måneder fra offentliggørelsen.

Søgsmålsfristen er anført på side 2.

6.3. Offentlighed

Godkendelsen annonceres på Aarhus Kommunes hjemmeside. Annonceringsdato er anført på side 2.

Følgende er samtidig underrettet om godkendelsen:

Sundhedsstyrelsen	sst@sst.dk
Danmarks Naturfredningsforening	dn@dn.dk
-lokalkomité	aarhus@dn.dk
Friluftsrådet, Kommunerepræsentant	aarhus@friluftsradet.dk
Naturstyrelsen	nst@nst.dk
Anders Kau Petersen, Birketinget 10, 8000 Aarhus C pbv. Grundejerforeningen Marselis	anderskau@gmail.com

7. Bilag

7.1. Liste over sagens akter

Miljøansøgningen og bilag hertil er ikke vedhæftet godkendelsen. Materialet kan ses ved at rette henvendelse til Center for Miljø og Energi. Sagens akter fremgår af nedenstående.

Sagsnummer 17/030210 -, dokumentnummer:

1. Ansøgning indkommet gennem elektronisk ansøgningsportal BOM
2. Kvitteringsmail
3. 18. august 2017 anmodning om supplerende oplysninger
4. 19. august 2017 svar på spørgsmål om startdato
5. 2. oktober 2017 anmodning om yderligere oplysninger
6. 2. oktober 2017 svar på tillægsspørgsmål
7. 9. oktober 2017 udsendt orienteringsbrev til naboer
8. Tillægsgodkendelse i udkast i høring
9. Høringssvar fra Grundejerforeningen Marselis

7.2. Lovgrundlag mm.

Miljøbeskyttelsesloven:

- Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 966 af 23. juni 2017 af lov om miljøbeskyttelse med senere ændringer.

Miljøvurderingsloven:

- Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

TEKNIK OG MILJØ
Center for Miljø og Energi
Grøndalsvej 1D
8260 Viby J.